

सत्यान्नास्ति परो धर्मः

तमसो मा ज्योतिर्गमय

आध्यात्मिक आंतरदृष्टि प्रेरतुं पोषतुं अने प्रकुल्लावतुं सामायिक

ગુજરાત યિયોસોફિકલ ફેડરેશનનું મુખપત્ર

યિયોસોફિક જ્યોતિ

THEOSOPHIC JYOTI

Editor : Harshad M. Dave

Year-8

August-2023

No. 75

અનુક્રમણિકા

1. ધ મહેતાજી - જ્ઞાતિ, ભક્તિ, બ્રહ્મવિદ્યા
આપણા સ્થાપકો અને અનુભવી સૂત્રધારો... ..શ્રી હર્ષવદન શેઠ 3
2. ધી હિડન સાઈડ ઓફ ધી થીંગ્સ .....શ્રી ધવલ શેઠ 8
3. જે. કૃષ્ણમૂર્તિ ભાગ-૧ સંસ્મરણ અને વ્યક્તિત્વ .. શ્રી હર્ષદ દવે 10
4. આ ઉદારતાને પહેચાનીએ .....શ્રી સહદેવ ઠક્કર 12
5. અખિલ ગુજરાત સ્વયં શ્રમજીવી પરિવાર ઉત્કર્ષ સંસ્થા 13
6. અસ્તિવનાં પાંત્રીસ વિચારોથી નિર્મિત
માનવ શરીર .....ડૉ. શ્રી ઋતુરાજ પંડ્યા 14
7. સફર ૧૪૧ વર્ષની .....શ્રી મનજીભાઈ પ્રા. પટેલ 16
8. શાખા સમાચાર 19
9. આપણો પુસ્તક પ્રેમ .....શ્રી પ્રવિણ માંડલિયા 20

Price : Rs. 10/- • Yearly Subscription : Rs. 100/- (In India) • Published & Printed at : Ahmedabad

આ માસિકમાં પ્રગટ થતી માત્ર અધિકૃત જાહેરાતો માટે જ ગુ. યિ. ફેડરેશન જવાબદાર છે. - તંત્રી

થિયોસોફિકલ સોસાયટીના ત્રણ ઉદ્દેશો

- (૧) પ્રજા ધર્મ જ્ઞાતિ, જાતિ, વર્ણ કે રંગના ભેદભાવ રાખ્યા વિના માનવજાતિનું વિશ્વબંધુત્વનું એક કેન્દ્ર રચવું.
- (૨) તુલનાત્મક રીતે ધર્મ, તત્ત્વજ્ઞાન અને વિજ્ઞાનના અભ્યાસને સમગ્રતાની દ્રષ્ટિએ ઉત્તેજન આપવું.
- (૩) કુદરતના નહિ સમજાએલા નિયમોનું અને મનુષ્યમાં રહેલી સુષુપ્ત શક્તિઓનું સંશોધન કરવું.

ગુજરાત થિયોસોફિકલ ફેડરેશન

હરજીવન હેડ ક્વાર્ટર્સ, “હોમી હાઉસ” ૧૫૧૬, કૃષ્ણનગર, ભાવનગર-૩૬૪ ૦૦૧.

ફેડરેશન હોદ્દાઓ

પ્રમુખ : શ્રી હર્ષવદન એમ. શેઠ
(રોહિત લોજ, અમદાવાદ)
ઉપપ્રમુખ : શ્રી નરસિંહભાઈ એ. ઠાકરીયા
(શ્રી સનાતન લોજ, સુરત)
પ્રજાનયી : શ્રી રમેશચંદ્ર ડોલીઆ
(અમદાવાદ લોજ)

મંત્રી : શ્રી છબીલદાસ કે. સોની
(શ્રીરામ લોજ, હિમ્મતનગર)
સહમંત્રી : શ્રી પ્રશાંતભાઈ કે. શાહ
(શ્રી સનાતન લોજ, સુરત)

“થિયોસોફિક જ્યોતિ” માટે જાહેરાતના દર

(એક વખત પ્રસિદ્ધ કરવા માટેના દર)

અંદરનું કવર પેજ ટાઈટલ પાનું નં.૩	રૂ.૧૫૦૦-૦૦
અંદરનું આખું પાનું	રૂ.૧૦૦૦-૦૦
અંદરનું અડધું પાનું	રૂ.૫૦૦-૦૦
સૌજન્ય પૃષ્ઠ	રૂ.૧૦૦-૦૦

ઉપરોક્ત જણાવેલ દાન, ભેટ કે જાહેરાતનાં નાણાં ‘જી.ટી.એફ. જ્યોતિ પ્રકાશન ફંડ’ એ નામે મનીઓર્ડર કે ડીમાન્ડ ડ્રાફ્ટથી તંત્રીશ્રીના સરનામે મોકલવા અથવા નીચે જણાવેલ બેન્ક એકાઉન્ટમાં જમા કરાવીને તંત્રીશ્રીને જાણ કરવી. જ્યોતિના ટપાલ સરનામાં તથા નિયમિત મળવા અંગેનો પત્રવ્યવહાર પણ નીચે જણાવેલ સરનામે કરવો :-

શ્રી હર્ષવદન એમ. દવે

એ-૨૦૧, માઈલસ્ટોન રેસીડન્સી,
એસ્સાર પેટ્રોલ પમ્પ સામે, બ્રાઈટ ડે સ્કૂલ પાસે,
વાસણા-ભાયલી રોડ, ભાયલી, વડોદરા - ૩૯૧૪૧૦
મો. - ૮૭૫૮૭૪૬૨૩૬
E-mail : hdjkdave@gmail.com

ફેડરેશન દ્વારા પ્રગટ થયેલાં પુસ્તકો મેળવવા માટે લખો.

બુક સ્ટોલ મેનેજર

શ્રી પ્રવિણભાઈ માંડલિયા
સી/૩૧૧, કેસરીયા હનુમાન રોડ,
એમ.જી.ટી. ટ્યુશન ક્લાસ પાછળ,
શ્રી રામનગર, કાળિયાબીડ, ભાવનગર - ૩૬૪૦૦૨
મો. : ૯૪૨૬૧૬૪૫૫૭, ૮૩૨૦૦૬૬૪૧૫

ફેડરેશન મંત્રીનું સરનામું

ફેડરેશન કાર્ય અંગેનો કોઈપણ પત્રવ્યવહાર કરવા માટે

શ્રી છબીલદાસ કે. સોની

બી/૩, બોમ્બે સોસાયટી, ગાયત્રી મંદિર રોડ,
મહાવીરનગર, હિમ્મતનગર,
જી. સાબરકાંઠા, ગુજરાત - ૩૮૩ ૦૦૧
મો.નં. ૯૮૨૫૫ ૯૦૫૪૩
E-mail-cksoni1205@gmail.com

સહ તંત્રી : શ્રી ગિરીશ ‘નિલગીરી’

મો. : ૮૪૬૯૬૪૮૦૭૩

શ્રી વ્યવસ્થાપક : શ્રી અતુલ દરજી

મો. : ૯૪૨૯૫૩૫૨૯૧

થિયોસોફિકલ સેવાસંઘ (T.O.S.)

શ્રી હિતેષકુમાર કાંતિલાલ પટેલ

સનાતન લોજ, સુરત • મો : ૮૧૪૧૭ ૭૭૨૩૬

GTF Jyoti Prakashan Fund

Central Bank of India
(Sardarnagar Area Branch, Bhavnagar, 01360)
A/c. No. 1871957084
IFSC : CBIN0281360

નોંધ : આ અંકમાં પ્રસ્તુત થતાં લેખો સાથે તંત્રીશ્રી સહમત છે તેવી માન્યતા ધરાવવી નહીં.

ઘ મહેતાઝ – કાંતિ, ભક્તિ, બ્રહ્મવિદ્યા આપણા સ્થાપકો અને અનુભવી સૂત્રધારો... સંપાદકીય

પ્રસ્તુતિ

શ્રી હર્ષવદન શેઠ
પ્રમુખ ગુજ. થિયો. ફેડ.

કાંતિવીર થિયોસોફિસ્ટ
ડૉ. રોહિત મહેતા

ઓગષ્ટ મહિનો શરૂ થતાં જ રાષ્ટ્રીય સ્તરે કાંતિકારી આંદોલનોનાં જે પ્રવાહો વહેતાં થયેલાં તેની સ્મૃતિઓ તાજી થયાં જ કરે ! થિયોસોફિકલ સોસાયટીના પરિપેક્ષ્યમાં વિચારીએ તો ઓગષ્ટ મહિનો આવતાં જ સ્વ. રોહિત મહેતાને ખાસ યાદ કરવાં જ રહ્યાં.

૧૯૦૮માં ઓગષ્ટની ૩૩મી સુરત મુકામે પ્રચંડ બુદ્ધિશક્તિ અને સર્જકશક્તિ ધરાવનાર રોહિતભાઈનો જન્મ પિતાશ્રી હસમનરામને ત્યાં થયેલો... વળી તેમનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતિ શ્રીદેવીબહેન મહેતાનો જન્મ પણ ઓગષ્ટ મહિનામાં જ ૧૬મી તારીખે ૧૯૧૬ માં થયેલો. આમ ‘ઘ મહેતાઝ’ દંપતિને ઓગષ્ટ મહિનામાં આપણે ખાસ યાદ કરીને પ્રેરણા પ્રાપ્ત કરીએ છીએ.

રોહિતભાઈ જન્મજાત એવાં ‘કાંતિ’ના સંસ્કારો સાથે ઉછર્યાં. ગુજરાત કોલેજમાં અભ્યાસ દરમિયાન ૧૯૨૯માં કાંતિકારી નેતાગીરીને લીધે ગુજરાત કોલેજના પ્રિન્સીપાલ શિરાજની આપખુદી અને જોહુકમી સામે વિદ્યાર્થી આલમની પહેલવહેલી ચળવળને પોતાની વક્તૃત્વ શક્તિના પ્રભાવથી એવી તો અસરકારક બનાવી કે રોહિતભાઈ તે સમયના વિદ્યાર્થીઓના ‘સર્વમાન્ય નેતા’ તરીકે બહાર આવ્યા. સમાધાન માટે કોંગ્રેસના ટોચના નેતાઓ – ગાંધીજી, સરદાર વલ્લભભાઈ અને દાદા માવલંકરને વચમાં પડવું પડ્યું. આંદોલન તો શમી

ગયું પણ પ્રિન્સીપાલ શિરાજે કોઈ બહાના હેઠળ રોહિત મહેતાને કોલેજમાંથી બરતરફ કર્યાં. પરિણામે તેમને ઈન્ટરથી અભ્યાસ છોડી દેવો પડ્યો.

ત્યારબાદ રોહિતભાઈએ કોંગ્રેસમાં સમાજવાદી વિચારસરણીને વરેલાઓનું એક ગ્રુપ તૈયાર કરીને સોશિયાલીસ્ટ પાર્ટીની સ્થાપના કરી. ૧૯૩૦-૩૨ ની સત્યાગ્રહની ચળવળમાં જોમપૂર્વક ઝંપલાવ્યું. બેવાર કારાવાસ ભોગવ્યો. બીજી વખતના કારાવાસમાં વિસાપુર (અહમદનગર)ની જેલમાં ગંભીર માંદગીમાં ઝડપાયાં. શરીર લકવાગ્રસ્ત થતું ગયું. માંદગીની ગંભીરતાને લીધે મોટી બહેન ઈન્દુમતિના પ્રયાસ અને ગાંધીજીની અપીલને કારણે તેમને મુંબઈની કે. ઈ. એમ. હોસ્પિટલમાં ખસેડવામાં આવ્યા. સઘન સારવાર થતી હોવા છતાંયે ડોક્ટરોએ કેસ સુધરવાની આશા છોડી દીધી હતી. પણ ‘રામ રાખે તેને કોણ ચાખે’એ ન્યાયે એ વખતના કોંગ્રેસ કાર્યકર શ્રી જમનાદાસ દ્વારકાદાસના કહેવાથી જે. કૃષ્ણમૂર્તિ તેમને જોવા માટે હોસ્પિટલમાં પધારેલાં.

“તમને ક્યાં ક્યાં દુઃખે છે ?” એવું પૂછતાં, જ્યાં જ્યાં બતાવ્યું ત્યાં ત્યાં કૃષ્ણજી હાથ ફેરવતાં ગયા ને કંઈપણ કહ્યા વિના એ દિવસે પરદેશ જવાનું હોવાથી સીધા સ્ટીમર પર ગયા ને ત્યાંથી વિદાય થઈ ગયા. પણ અહીં ચમત્કાર સર્જાયો. જે વ્યક્તિ ખાટલામાં પોતાની મેળે જરાય હાલી-ચાલી નહોતી શક્તી તે પાસાં ફેરવતી થઈ. થોડાંક સમયમાં બેસતી થઈ ને લાકડીના ટેકે ચાલવા પણ લાગી. હોસ્પિટલના ડોક્ટરો વિસ્મય

જેસલરાજ રાજેશકુમાર ઠાકરિયાને અમેરિકાની કંપનીમાં જોબ મળ્યાની ખુશી નિમિત્તે

સૌજન્ય : શ્રી નરસિંહભાઈ ઠાકરિયા, સનાતન લોજ, સુરત

પામ્યાં. તેમનાં કુટુંબીજનો અને મિત્રોના આનંદનો પાર નારહો. પેરોલનું બંધન તો ચાલુ જ હતું. મોટી બહેન ઈન્દુમતીએ એ વખતના હોમ મિનિસ્ટરને આખાય કેસની પૂરી વિગતો આપીને તેમને બીનશરતી છોડી મૂકવાની વિનંતી કરી. સરકારી ડોક્ટરની ભલામણ તથા યરવડા જેલમાં રહેલા પૂ. ગાંધીજીની સમજાવટથી રોહિતભાઈએ સરકારી ડોક્ટર પાસે બીનશરતી છૂટકારાની ભલામણ કરી. તેને આધારે તેમને છોડી મૂકવામાં આવ્યાં. ઘેર આવ્યા બાદ ત્રણ-ચાર મહિના થિયોસોફિકલ સોસાયટીના સાહિત્યના અભ્યાસે, શ્રી ભૂપતભાઈની સતત સમજાવટ અને જે. કૃષ્ણમૂર્તિની પ્રેરણાને પ્રતાપે એમનું જીવન રાજકારણમાંથી વિમુખ બન્યું. અને અધ્યાત્મ માર્ગે વળી ગયું. તેમના જીવન ઉપર સી. જનરાજદાસજીના પુસ્તકોની પણ ઘેરી અસર હતી. આમ ક્રાંતિકારી બ્રહ્મવિદ્ બન્યાં.

સંગીતજ્ઞ
શ્રીદેવીબહેન મહેતા

ધરાવતાં હતાં.

પોતાની વ્યાવસાયિક શરૂઆત અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ ગર્લ્સ હાઈસ્કૂલમાં સંગીત શિક્ષિકા તરીકે કરેલી. કેટલાંક વર્ષો અમદાવાદ યુથ લોજના મંત્રી અને પ્રમુખ થયેલાં. ૧૯૩૭માં શરૂ થયેલાં શ્રી ભૂપતરાય મહેતા સંચાલિત ‘સ્પીકર્સ ગ્રુપ’ના તેઓ એક સક્રિય અભ્યાસુ વક્તા પણ હતા. એમનું કંઠમાધુર્ય, શાસ્ત્રીય

લય અને ગાયકીનો પ્રભાવ વધતો જ રહેલો. એમણે પ્રયાગ સંગીત સમિતિની સંગીતમાં એમ.એ.ની ડિગ્રી પ્રાપ્ત કરેલી. વારાણસીમાં મ્યુઝીક કોલેજના ડાયરેક્ટર તરીકે પણ કાર્ય કરેલું.

રોહિતભાઈ સાથે એમને અડચાર જવાનું ને રહેવાનું થયું. પોતાના પતિની જેમ એમણે પોતાનું જીવન થિ.સો.ના કાર્યને સમર્પિત કરી દીધું, ત્યારબાદ વારાણસીમાં તેઓના લાંબા વસવાટને લીધે ઈન્ડિયન સેક્શનના નેશનલ લેકચરરની જવાબદારી સંભાળેલી રોહિતભાઈ સાથેના પરદેશના પ્રવાસોમાં પણ તેમની સાથે પ્રવચનકાર અને સંગીતકાર તરીકે પણ કાર્ય કર્યું. તેઓને ભજનોનો વિપુલ ખજાનો કંઠસ્થ હતો. સંતકબીર, તુલસીદાસ, ભજગોવિંદમની પ્રસ્તુતિ અત્યંત માર્મિક અને મુળ પ્રવચનને અભિપ્રેત રહેતી. બનારસના વસવાટ દરમિયાન હિન્દી ભાષા પરનું પ્રભુત્વ સારું મેળવ્યું. “આનંદ” નામના હિંદી માસિકના સહતંત્રીની જવાબદારી સંભાળેલી. તેમના હિન્દીમાં તે સમયમાં ત્રણ પુસ્તકો પ્રગટ થયેલાં તે છે (૧) સંગીત લહરી (૨) સંત સૌરભ અને (૩) માર્ગ કી ખોજ.

આમ ઓગષ્ટ દરમિયાન “ધ મહેતાજી”ને આપણે સૌ નતમસ્તક થઈને તેઓના કાર્યની સુગંધને અનુભવતાં વધુ કાર્યકુશળ બનતાં જઈએ તેવી અભ્યર્થના !

આપણા સૌનું વિશેષ કાર્ય

ઓગષ્ટ મહિનામાં જ થિયોસોફિકલ સોસાયટીના મહાનતમ સ્થાપકોનાં જન્મ દિવસો છે.

મેડમ બ્લેવેટ્સ્કીનો જન્મ દિવસ ૧૨ (૧૧ પણ ગણાય છે) ઓગષ્ટ છે. ૧૮૩૧માં જન્મેલા મેડમ બ્લેવેટ્સ્કીના જીવન અને કાર્ય અંગેનો દરેક લોજમાં અભ્યાસ થાય. તેમના પુસ્તકોનો પરિચય નવા સભ્યોને

સ્વ. અંજનાબેન સોનેજીના સ્મરણાર્થે
સૌજન્ય : શ્રી ભાસ્કરભાઈ સોનેજી, અમદાવાદ લોજ

મેડમ બ્લેવેટ્સ્કી
થિ.સો.ના સ્થાપક

થાય. દરેક લોજમાં મેડમ બ્લેવેટ્સ્કી તથા કર્નલ ઓલ્કોટની છબીઓ યથાસ્થાને મુકાય. તેમના વિષે પ્રવચનો, જ્ઞાનગોષ્ઠિ અને શિબિરો યોજાય તે માટે દરેક સભ્યે લોજ કાર્યક્રમનાં આયોજનોમાં સાથ અને સહકાર આપવાથી આપણી વિશિષ્ટ શક્તિઓને બહાર લાવી શકીશું.

કર્નલ ઓલ્કોટ
પ્રથમ પ્રમુખ

કર્નલ હેન્રી સ્ટીલ ઓલ્કોટનો જન્મ ઓગષ્ટ મહિનામાં જ બીજી તારીખે ૧૮૩૨માં ઓરેન્જ, ન્યુજર્સી, અમેરિકામાં થયેલો. એમની ઐતિહાસિક અને પ્રમાણભૂત ગ્રંથમાળા 'Old Diary Leaves'ના છ ગ્રંથોમાં થિ.સો.નો શરૂથી તેઓ જીવ્યા ત્યાં સુધીનો સળંગ ઇતિહાસ આલેખાયેલો છે. આમ ઓગષ્ટ મહિનામાં આપણા આ બંને વિરલ સ્થાપકોનાં સાંનિધ્યમાં આપણાં સમગ્ર વ્યક્તિત્વને આત્મસાત થતું અનુભવવાનું જો શક્ય બનશે તો આપણે જીવનની ધન્યતા સાચેજ અનુભવીશું.

ઓગષ્ટ સાથે સંકળાયેલાં પરિવર્તનો સાથે જવાબદારીઓ નિભાવીએ. જેમાં સૌ પ્રથમ આપણા સભ્યપદને રીન્યુ કરાવવું જ પડશે. છેલ્લી તારીખ ૩૧ ઓગષ્ટ છે. સભ્યપદ રીન્યુ કરાવવા માટે અહીં આપેલ E-mail સરનામે તમારું નામ, ડિપ્લોમા નં. તથા સહી કરીને renewalindsecmem@gmail.com પર

ત્વરિત મોકલવાથી રીન્યુ થઈ જશે.

વડીલ સભ્યો ખાસ ધ્યાન આપો કે આજીવન સભ્યપદ હવે રદ કરવામાં આવ્યું છે. તેથી આ પ્રકારના આજીવન સભ્યપદ ધરાવનાર સભ્યોએ પણ ૩૧ ઓગષ્ટ સાંજે ૫ વાગ્યા સુધીમાં પોતાનું સભ્યપદ રીન્યુ કરાવી લેવું. ઈન્ડિયન સેક્શનને કોઈ જ ફી આપવાની નથી.

થિયોસોફી - બ્રહ્મવિદ્યામાં રસ ધરાવનાર એવા સગા-સંબંધીઓ, સહકર્મીઓ, મિત્રો, પડોશીઓ વગેરેને પણ ઓગષ્ટ સુધીમાં જે-તે લોજનું સભ્યપદ લોજ ફી ભરીને તથા આધાર કાર્ડની ઝેરોક્ષ, સભ્યપદ માટેનું ફોર્મ ભરીને ફોટો લગાવીને લોજ મંત્રીની સહી સાથે ફેડરેશન સેક્રેટરીશ્રી સી. કે. સોનીને મોકલી આપવાથી નવા સભ્યો તરીકે વરણી પામીને થોડાજ સમયમાં આપનો ડિપ્લોમા પ્રાપ્ત કરી શકો છો.

‘થિયોસોફિક જ્યોતિ’ મેગેઝીનનાં સંદર્ભમાં

શ્રી હર્ષદ દવે

આગામી સપ્ટેમ્બર ૨૦૨૩ થી આપણું આ પ્રતિષ્ઠિત મેગેઝીન મુરબ્બીશ્રી હર્ષદભાઈ મનસુખલાલ દવે, રેવા લોજ વડોદરાનાં તંત્રી સ્થાનેથી વડોદરાથી પ્રકાશિત થશે. શ્રી હર્ષદભાઈ એક નીવડેલ ભાષાંતરકાર, લેખક તેમજ અભ્યાસુ છે. જે. કૃષ્ણમૂર્તિનાં તેમના દ્વારા ગુજરાતીમાં અનુવાદિત પુસ્તકો ‘ગુર્જર ગ્રંથ’ પ્રકાશને બહાર પાડેલાં છે. થિયોસોફિકલ સાહિત્યમાં ઊંડી રુચિ ધરાવનાર હર્ષદભાઈ આપણા મેગેઝીનના તંત્રી તરીકેની જે જવાબદારી નીભાવશે તે આપણા સૌ વાચક સભ્યોને વિશેષ ભાથું પૂરું પાડશે.

સ્વ. પૂર્ણિમાબેન સી. સોનીના અપ્રતીમ સ્મરણાર્થે

સૌજન્ય : શ્રી છબીલદાસ કે. સોની (સી. કે. સોની), શ્રીરામ લોજ, હિમ્મતનગર

શ્રી હર્ષદભાઈને આપણા ફેડ.ના સૌ સભ્યો વતી અભિનંદન !

શ્રી ગિરીશ નિલગીરી

સાથે સાથે તેમને મદદરૂપ થવા માટે સહતંત્રી તરીકેની જવાબદારી પૂર્ણાનંદ લોજ, પેટલાદના મંત્રી તેમજ ફેડરેશનનાં કારોબારી સભ્યશ્રી ગિરીશ 'નિલગીરી' અદા કરશે. યુવા સભ્ય તરીકે પૂર્ણાનંદ લોજમાં જોડાઈને ટી.એસ.ના સભ્ય બનીને આજે અત્યંત અનુભવી કાર્યકર્તા તરીકે ગિરીશભાઈને આપણે સૌએ ખૂબ જ આત્મિયતાથી વિભિન્ન ક્ષેત્રોમાં કાર્ય કરતાં અનુભવ્યાં છે. તેમની શક્તિઓ થિયોસોફિકલ સોસાયટીના પ્રચાર-પ્રસાર માટે ઘણી ઉપયોગી બનેલી મેં અનુભવેલી છે. ગાંધીનગરમાં રહીને પણ પેટલાદ, નડિયાદ, આણંદ વગેરે સ્થળોએ થિયોસોફિક પ્રવૃત્તિઓમાં અગ્રેસર રહીને આજે ૩૦ વર્ષથી પણ વધારે સમયથી વિભિન્ન જવાબદારીઓ વહન કરતાં જઈને પોતાની આગવી છાપ ઊભી કરેલી છે. હું આશા રાખુ છું કે 'થિયોસોફિક જ્યોતિ'ના સહતંત્રી સ્થાનેથી તેમના જ્ઞાનનો લાભ આપણને સૌને મળતો રહેશે તથા આપણી વિભિન્ન પ્રવૃત્તિઓનો વ્યાપ પણ વધતો રહેશે તે માટે આપણે સૌ ગિરીશભાઈને શુભેચ્છાઓ પાઠવીએ છીએ.

શ્રી અતુલ દરજી

'થિયોસોફિક જ્યોતિ'ના વ્યવસ્થાપક તરીકેની જવાબદારી રેવા લોજના અતિ સંનિષ્ઠ કાર્યકર શ્રી અતુલભાઈ દરજી સંભાળશે. અતુલભાઈએ અગાઉ પણ આપણા પૂર્વ તંત્રી

સ્વ. હર્ષદભાઈ પટેલને આપણા મેગેઝીનનાં કાર્યમાં ઘણી મદદ કરી હતી. અતુલભાઈ પાસે આ અંગેનો બહોળો અનુભવ છે. પોતે થિયોસોફિકલ સાહિત્યમાં પણ ઘણી રુચી ધરાવે છે. રેવા લોજને તેમની સેવાઓનો લાભ સતત મળતો રહે છે. પોતે અત્યંત સેવાભાવી હોવાને લીધે ગમે તેવા પડકારો આવે તો પણ ક્યારેય ક્ષુબ્ધ થતાં નથી. તેમની પાસે વ્યવસ્થાપનની ઘણી શક્તિઓ પડેલી છે તેથી જ શ્રદ્ધાપૂર્વક કહી શકું કે શ્રી અતુલભાઈ 'થિયોસોફિક જ્યોતિ'ના પ્રકાશન-વિતરણ કાર્યમાં પોતાની આગવી પ્રતિભા દ્વારા પ્રસંશનીય સોપાન ઊભું કરશે તે માટે આપણે તેમને વધાવીએ છીએ.

આપણો સંપર્ક : આંગળીને ટેરવે

૩૦મી જુલાઈ, રવિવાર ૨૦૨૩ ના દિવસે જી.ટી.એફ.ની પ્રસંશનીય પ્રગતિની પ્રક્રિયામાં પારસમણી સ્વરૂપ વેબસાઈટની બરાબર સવારે ૧૧.૩૦ કલાકે શરૂઆત થઈ ચૂકી છે. જેનું સરનામું છે : [\[www.gtf.org.in\]](http://www.gtf.org.in) આપણી વેબસાઈટ આપણા સંપર્કો માટે, આપણી અભિવ્યક્તિ માટે, આપણા પ્રચાર-પ્રસાર માટે અને વિશેષ આપણાં જ્યાં જ્યાં અને જે-જે કાર્યક્રમો થઈ રહ્યાં છે તેને દુનિયાભરમાં થિયોસોફિકલ

આપણી વેબસાઈટના જનક શ્રી દીપકભાઈ પંડ્યા

સભ્યો, અભિભાવકો તથા શુભેચ્છકોના મોબાઈલના નાના સ્ક્રીન પર અથવા તો લેપટોપના સ્ક્રીન પર અને તેથી વિશેષ તેને જાયન્ટ સ્ક્રીન પર પણ

માણી શકીશું. બ્રહ્મવિદ્યાના મૂળભૂત સાહિત્યિક આદાન-પ્રદાન, વ્યક્તિ વિશેષના સંભાષણોને માંણવા, મેગેઝીનો વાંચવા તથા ઈ-સાહિત્યને તુરત જ 'રેડી રેકનર' સ્વરૂપે હસ્તગત કરવાની ઉત્તમ તકો હવે સાંપડતી જ રહેશે. આપણા જી.ટી.એફ.ના સભ્યો, કેન્દ્રો તથા પ્રવૃત્તિઓની તમામ વિગતો હવે વેબસાઈટ ઉપરથી જાણી શકીશું અને પ્રચાર-પ્રસાર માટે પ્રતિબદ્ધ બનીશું.

આ વેબસાઈટના જનક હરજીવન આશ્રમ લોજ, કડોલીની કાયાપલટ કરનાર તથા આપણા નોડલ ઓફિસર શ્રી દીપકભાઈ પંડ્યાને આ તબક્કે આપ સૌ સભ્યો વતી હું હાર્દિક શુભેચ્છાઓ પાઠવું છું અને આશા રાખું છું કે ભવિષ્યમાં આપણી વેબસાઈટ આપણા વિશેષ પ્રચાર-પ્રસારનું સબળ માધ્યમ પુરવાર થશે. જય વેબસાઈટ !

• • •

(ધી હિડન સાઈડ..... પાના-૦૯ ઉપરથી ચાલુ) તેને રક્ષણ મળી રહે છે. કસરત કરવાથી એસ્ટ્રલ અને માનસિક શરીરો પર જે અસર થાય છે તેનાથી ગમગીનીનાં વિચારો અને નિમ્નસ્તરની લાગણીઓ તેમના પર કબજો જમાવી શકતાં નથી. ગૂઢતાની દૃષ્ટિએ નિયમિત કસરત કરવી એ ખૂબ જ જરૂરી છે. તેની મનુષ્યનાં ઉચ્ચ વાહનો પર પણ સારી અસર જ થાય છે.

વાંચન અને અભ્યાસ

આપણા દૈનિક જીવનની દરેક પ્રવૃત્તિની એક ગૂઢ બાજુ હોય છે અને જો આપણે આ ગૂઢ બાજુને સમજી લઈએ તો દૈનિક કાર્યોને વધુ સંપૂર્ણતાથી અને વધુ ઉપયોગી રીતે કરી શકાય છે. આ બાબતને આપણે વાંચવાનાં ઉદાહરણથી સમજીશું. આપણે મુખ્યત્વે બે હેતુથી વાંચતા હોઈએ છીએ : (૧) અભ્યાસ માટે (૨) આનંદ માટે. ગૂઢ દૃષ્ટિથી અભ્યાસના હેતુથી વાંચન કરતી વ્યક્તિને જોવામાં આવે તો આપણને આશ્ચર્ય થશે કે જે કંઈપણ લખાયેલું છે તેનો કેટલો ઓછો અને સાચો મતલબ વાંચન કરનાર વ્યક્તિનાં દિમાગમાં ઉતરતો

હોય છે. એવું કોઈ પુસ્તક કે જે ખૂબ જ કાળજીપૂર્વક લખવામાં આવ્યું હોય કે જેથી તેનો અભ્યાસ થઈ શકે તેના દરેક વાક્ય કે ફકરામાં એક ચોક્કસ વિચાર છુપાયેલો હોય છે. તે વિચાર પોતાને એક ચોક્કસ વિચાર-રૂપ તરીકે વ્યક્ત કરે છે કે જેનો આકાર અથવા કદ જે-તે વિષયને અનુરૂપ બદલાતાં રહે છે. પરંતુ આ વિચાર-રૂપો નાના હોય અથવા તો મોટા હોય, સરળ હોય અથવા તો જટીલ હોય તેમ છતાંય તેઓ સ્પષ્ટ અને ચોક્કસ હોય છે. મુખ્ય વિચારરૂપ બીજા પેટા વિચારરૂપોથી ઘેરાયેલાં હોય છે. આ પેટા વિચારરૂપો એ વાક્યનાં અર્થઘટનનું પરિણામ હોય છે. વાંચનારનાં મન કે દિમાગમાં લેખકનાં વિચાર-રૂપો જેવાં જ આબેહૂબ વિચાર-રૂપો રચાવા જોઈએ. આવા આબેહૂબ વિચાર-રૂપો તરત જન્મી શકે છે અથવા તો ધીમે ધીમે જન્મી શકે છે. આગળ જણાવેલા પેટા-રૂપો કે જે વાંચનારનું અર્થઘટન છે તેનો આધાર પણ વાંચનારના મન પર જ રહેલો છે. લખાયેલામાંથી તે કેટલું સમજી શકે છે તે પ્રમાણે આ પેટા વિચારરૂપો સર્જાય છે. (કમશ:...)

(મો. : ૮૯૮૦૯૪૨૫૧૫)

ધી હિંડન સાઈડ ઓફ ધી થીંગ્સ
વસ્તુઓની ગૂઢબાજુ
સી.ડબ્લ્યુ.લેડબીટરના પુસ્તક પર આધારિત

પ્રસ્તુતિ

શ્રી ધવલ શેઠ
રોહિત ઢાંજ

ગતાંકથી આગળ...

આપણે આપણી જાતને કેવી રીતે અસર કરીએ છીએ**આપણી આદતોની આપણા પર થતી અસર****ગૂઢ આરોગ્ય**

આપણા શરીરમાંથી બહાર પડતી ઉર્જામાંથી સૌથી શક્તિશાળી ઊર્જા હાથ અને પગની આંગળીઓમાંથી બહાર પડે છે. આથી તેમને સ્વચ્છ રાખવા ને તેમની ખાસ કાળજી લેવી ખૂબ જ જરૂરી બની જાય છે. જે વ્યક્તિ સ્વચ્છતાનું ધ્યાન રાખતી નથી અને પોતાના નખની નીચે કચરો જમા થવા દે છે તે સતત એસ્ટ્રલ જગતમાં એવી ગંદકી ફેલાવે છે કે જેને આપણે પાર્થિવ જગતમાં ગટરની ગંદકી સાથે સરખાવી શકીએ. તેની આસપાસનું વાતાવરણ કોઈ પણ સંવેદનશીલ વ્યક્તિને ન ગમે તેવું હોય છે અને જો તે વ્યક્તિ સારું કાર્ય કરતો હોય તો પણ નુકસાન કરી બેસે છે.

પગની પૂરી સ્વચ્છતા રાખવી એ ખૂબ જ જરૂરી છે. સાંકડા જૂતાં કે માપ કરતા નાના જૂતાં ક્યારેય ન પહેરવા જોઈએ. જ્યારે જરૂરી ન હોય ત્યારે જાડાં અને ભારે જૂતાં તરત ઉતારીને પોચાં, વજનમાં હલકાં અને આરામદાયક જૂતાં પહેરી લેવા જોઈએ. જ્યારે પણ શક્ય હોય ત્યારે પણ ખૂલ્લાં જ રાખવા જોઈએ અને જો તેમ કરવું શક્ય ન હોય ત્યારે મોજાં વગર જ વજનમાં

હલકાં એવાં સેન્ડલ પહેરવા જોઈએ. જ્યારે ઘરમાંથી બહાર નીકળીએ ત્યારે આમ કરવું શક્ય હોતું નથી. પરંતુ ઘરની અંદર તો આમ કરી જ શકાય છે. આમ કરવું એ વધુ સ્વાસ્થ્યવર્ધક છે તેમજ ગૂઢતાની દૃષ્ટિએ તે વધુ યોગ્ય પણ છે. પરંતુ આપણે ફેશનનાં એવાં ગુલામ બની ગયા છીએ કે જો કોઈ વ્યક્તિ આ પ્રમાણે વર્તે તો તેને પાગલ ગણવામાં આવે છે. લોકો નિયમો પ્રમાણે જ જીવે આવી આશા રાખવી એ પણ એક ભૂલ જ છે.

ગૂઢ આરોગ્યની દૃષ્ટિએ આપણે આપણા માથાની પણ ખૂબ જ સંભાળ રાખવી જોઈએ. જ્યારે શક્ય હોય ત્યારે આપણે માથું ખુલ્લુ રાખવું જોઈએ તેમજ તેને ક્યારેય પણ ગરમ થવાં દેવું ન જોઈએ. માથા પર ટોપી પહેરવાની ક્યારેય પણ જરૂર હોતી નથી અને તે ન પહેરવી એ દરેક રીતે લોકો માટે વધુ સારું છે; પરંતુ અહીં પણ સામાન્ય જ્ઞાનની સામે ફેશનની મૂર્ખતા પોતાનું કામ કરી જાય છે. ઠંડા વાતાવરણમાં પણ આપણે આદતવશ માથા પર ટોપી તો પહેરીએ છીએ પરંતુ આપણો ચહેરો કે જેના પર એક પણ વાળ નથી તેને ખુલ્લો રાખીએ છીએ. માથા પર કુદરતી રીતે જ વાળ હોવા છતાંય તેના પર બીનજરૂરી વજન મૂકીએ છીએ. બીજી રીતે વિચારીએ તો ફેશનની બિનજરૂરી

સ્વ. ધર્મિષ્ઠાબેન તરુણકુમાર દેખ્તાવાલાના સ્મરણાર્થે
સૌજન્ય : શ્રી તરુણકુમાર એમ. દેખ્તાવાલા, રેવા લોજ, વડોદરા

અને નુકસાનકર્તા વસ્તુઓ જેવી કે ટોપી, ભારે જૂતા, સ્ટોકીંગ્સ, કોલર્સ, કફસ, કોર્સેટ વગેરેનો જો આપણે ત્યાગ કરી દઈએ તો ઘણાં બધાં પૈસા બચાવી શકાય તેમ છે.

પરંતુ આ બાબતોમાં લોકો પોતાનું દિમાગ ક્યારેય પણ વાપરતા નથી; તેઓ માત્ર બીજાઓ શું કરે છે તે જ વિચારે છે અને તેમને ક્યારેય પણ ભાન થતું નથી કે તેમની કહેવાતી મુક્તતા એ માત્ર ને માત્ર દંભ છે. કેવાં કપડાં પહેરવા જોઈએ એમાં વ્યક્તિગત મુક્તતા હોવાં છતાં પણ જે યોગ્ય છે તેને આપણે અનુસરી શકતા નથી. ભવિષ્યમાં આપણા જે વધુ સમજુ અને બુદ્ધિશાળી વંશજો આવશે તેઓ આપણી ફેશનની આદતો તરફ દયાની ભાવનાથી જોશે.

આપણી આધુનિક સભ્યતાની ફેશનનું એક વાંધાજનક પાસુ વાળ કપાવવા (હેર-કટીંગ)નું છે. એ એક ભયંકર બાબત છે કે આપણે આપણું માથું ૨૦ થી ૨૫ મીનીટ માટે કોઈ એવા માણસને આપી દઈએ છીએ કે જેનામાંથી તમાકુ કે ડુંગળીની દુર્ગંધ આવતી હોય છે. તે આપણાં ચહેરા ઉપર પોતાનો ગંદો શ્વાસ છોડતો હોય છે. આનાથી પણ વધુ ખરાબ કે તે ચિંતાજનક વાતોથી આપણું દિમાગ ખરાબ કરી નાખે છે. તેના હાથ આવા તો કેટલાંય બીજા લોકોનાં માથાને સ્પર્શેલા હોય છે કે જેમના મેગનેટીઝમ વિષે આપણે કશું જ નથી જાણતાં. મનુષ્યનાં શરીરમાં માથુ એક એવું અંગ છે કે જ્યાં ન જોઈતા બહારનાં મેગનેટીઝમની સૌથી વધુ અસર થતી હોય છે અને વ્યક્તિ પોતાના હાથ

દ્વારા પોતાનું મેગનેટીઝમ બહાર ફેંકતો હોય છે, આથી વ્યક્તિ વિચારી શકે છે કે તે પોતાની જાતને કેટલાં મોટા ખતરા સામે ખુલ્લું મૂકે છે. અહીં એવું કહેવા નથી માગતા કે વ્યક્તિએ પોતાના વાળ કપાવવા જ ન જોઈએ; આ તેની વ્યક્તિગત પસંદગી છે; પરંતુ તે જેની જોડે વાળ કપાવે છે તે વ્યક્તિ ખૂબ જ સારા અને યોગ્ય મેગનેટીઝમવાળી હોવી જોઈએ. તે તેની કુટુંબની જ કોઈ વ્યક્તિ જેવી કે તેની માતા, બહેન, પત્ની કે ભાઈ હોઈ શકે છે. આમ કરવાથી માથાનાં દુઃખાવા, ખરાબ દુર્ગંધ તેમજ બહારની અસરોથી બચી શકાય છે.

પાર્થિવ અસ્તિત્વ

ઉચ્ચ વાહનો પર અસંતોષકારક અસર થઈ શકે તે માટે પાર્થિવ શરીરને નિયમિત કસરત કરાવવી ખૂબ જ જરૂરી છે. ડૉક્ટરો કસરત કરવાની સતત સલાહ આપતાં હોય છે. તેનો પાર્થિવ શરીર તંદુરસ્તીની સાથે સાથે બીજા જગતોમાં પણ ઘણું મહત્ત્વ છે. ન વપરાયેલાં સ્નાયુઓ બગડે છે તેમજ નબળા પડી જાય છે. તેનાથી મેગનેટીઝમનો ભરાવો પણ થાય છે. મેગનેટીઝમનાં તંદુરસ્ત અને યોગ્ય પ્રવાહમાં ગડબડ ઊભી થાય છે. ઈથરિક ડબલમાં નબળાં કેન્દ્રો ઊભા થાય છે. આવાં નબળા કેન્દ્રોમાંથી ઘાતક અસરો આસાનીથી પ્રવેશી જાય છે. જે વ્યક્તિ નિયમિત કસરત કરીને પોતાના પાર્થિવ શરીરને તંદુરસ્ત રાખે છે તેનું ઈથરિક શરીર પણ તંદુરસ્ત રહે છે. જીવાણુઓની ઘાતક અસર સામે

(અનુસંધાન પાન-૦૭ ઉપર)

સૌજન્ય : સુશ્રી ગીતાબેન કે. શાહના જયશ્રી કૃષ્ણ...

અમદાવાદ લોજ

જે. કૃષ્ણમૂર્તિ ભાગ-૧ સંસ્મરણ અને વ્યક્તિત્વ (મૂળ લેખક : પી.કૃષ્ણા, • અનુવાદક : શ્રી હર્ષદ દવે)

પ્રસ્તુતિ

શ્રી હર્ષદ દવે
રેવા લોજ, વડોદરા

ગતાંકથી આગળ...

કૃષ્ણમૂર્તિ : અથવા, જ્યારે તમે એમ કહો છો કે પહેલાં અંતર્દ્રષ્ટિ હોવી જોઈએ અને પછી અહં બતમ થશે, ત્યારે પણ તમે સમયનો સમાવેશ કરી લો છો.

ડેવિડ બોલ્સ : બરાબર.

કૃષ્ણમૂર્તિ : અવશ્ય, બરાબર.

પ. કૃષ્ણા : નહીં, અમે એમ નથી કહી રહ્યા કે એ પછી આવશે. તે એ જ ક્ષણે આવશે.

ડેવિડ બોલ્સ : તે પણ સમયનો સમાવેશ કરે છે. કરે છે ને ?

કૃષ્ણમૂર્તિ : હા, તે પણ સમયનો સમાવેશ કરે છે.

પ. કૃષ્ણા : હા, સમય છે, બરાબર છે.

કૃષ્ણમૂર્તિ : તો પછી તમે હજી પણ સમયના સંદર્ભમાં વિચારી રહ્યા છો અને સમય જ અહં છે.

ડેવિડ બોલ્સ : હા.

કૃષ્ણમૂર્તિ : નહીં, નહીં. હા ન કહો.

અસિત ચાંદમલ : આ બહુ જ જટિલ છે સર. હું વિચારું છું કે આ ઘણું જ મુશ્કેલ છે.

કૃષ્ણમૂર્તિ : હા.

અસિત ચાંદમલ : શું તમે એમ કહો છો કે સમય જ અહં છે ?

કૃષ્ણમૂર્તિ : બરાબર.

પ. કૃષ્ણા : તમારાં અનુબંધનો (કંડિશનીંગ), તમને શું જણાવવામાં આવ્યું છે, તમે શું શીખ્યા છો, તમે કોની સાથે જોડાયેલા છો, તમારે ઉછેર ક્યાં થયો છે અને તમારી રાષ્ટ્રીયતા કઈ છે : આ બધું જ અહં છે.

કૃષ્ણમૂર્તિ : વિચારવું ! એ બધું જ અહં છે, બરાબર ?

કૃષ્ણમૂર્તિ : હા. તો જ્યારે તમે અત્યારે પણ સમયના સંદર્ભમાં વિચારી રહ્યા છો ત્યારે કોઈ અંતર્દ્રષ્ટિ હોઈ ન શકે.

ડેવિડ બોલ્સ : શું તમે સમયના ક્ષેત્રની બહાર વિચારી શકો ?

કૃષ્ણમૂર્તિ : નહીં.

ડેવિડ બોલ્સ : તમે સમયના સંદર્ભમાં વિચારવાનો ઉલ્લેખ કર્યો.

કૃષ્ણમૂર્તિ : નહીં, નહીં. હું દિલગીર છું.

અસિત ચાંદમલ : હું સમજું છું. પણ હવે એ સવાલ થાય છે કે જેને વિષે તમે પૂછવા જઈ રહ્યા હતા.

ડેવિડ બોલ્સ : શું ?

અસિત ચાંદમલ : સર, એક પ્રશ્ન એ છે કે મગજ કામ કરી રહ્યું છે અને તેણે કામ કરવાનું છે, કે જેથી મનોદૈહિક રચનાનું અસ્તિત્વ રહી શકે. વિચારને તેના અસ્તિત્વની દ્રષ્ટિએ જોઈએ તો તે પણ તેની જગ્યાએ જરૂરી છે. તેથી વિચાર આવે છે. હું એ બાબતમાં ચોક્કસ નથી કે તે મગજમાંથી આવે છે કે કેમ, અને તે આપણને સમયના મનોવૈજ્ઞાનિક ક્ષેત્રમાં લાવે છે.

કૃષ્ણમૂર્તિ : હા.

અસિત ચાંદમલ : તે જ અહંનું નિર્માણ કરે છે.

સૌજન્ય : શ્રી કૃષ્ણમૂર્તિના ભાઈ ટી. કપાસી

ભાવનગર લોજ

એવું શા માટે થાય છે ? જ્યારે મગજ અને શારીરિક રચના માટે તે વિનાશકારી બને છે તો મગજમાં વિચાર ઉત્પન્ન થવાની ઘટના શા માટે થાય છે ?

કૃષ્ણમૂર્તિ : કારણ કે તેને તેમાં સુરક્ષા અનુભવાય છે. તેને તેનું પાગલપણું સમજવામાં નથી આવતું.

અસિત ચાંદમલ : શા માટે સર ? વિચાર આવે જ છે શા માટે ?

કૃષ્ણમૂર્તિ : કારણ કે આપણે એટલા બધા અનુભવિત (કંડીશન) થઈ ગયા છીએ કે પોતપોતાની પરંપરાઓમાં જીવી રહ્યા છીએ; આ બધું સમય જ છે.

અસિત ચાંદમલ : પણ પ્રજ્ઞા અથવા અંતર્દ્રષ્ટિ તેને દૂર કેમ નથી કરી શકી ?

કૃષ્ણમૂર્તિ : અરે ! તે આપણી પાસે છે જ નહીં ! પણ ધ્યાનથી સાંભળો. આ બહુ રસપ્રદ વાત છે. હવે આપણે એક બિંદુ પર આવ્યા છીએ જ્યાં એ સ્પષ્ટ થયું છે કે આપણે સમયના અનુસંધાનમાં જ વિચારી રહ્યા છીએ.

ડેવિડ બોલ્ઝ : તમારા કહેવાનો અર્થ એ છે કે પૂરેપૂરી વિચારધારા સમયના સંદર્ભમાં જ હોય છે ?

કૃષ્ણમૂર્તિ : સમયના સંદર્ભમાં છે.

અસિત ચાંદમલ : વિચાર જ સમય છે.

કૃષ્ણમૂર્તિ : વિચાર સમય છે.

અસિત ચાંદમલ : અહં પણ સમય છે.

કૃષ્ણમૂર્તિ : અહં સમય છે અને તમે હજુ પણ તેમાં જ ગૂંચવાયેલા છો.

અસિત ચાંદમલ : એક મિનિટ સર. ભૌતિક મગજ જ વિચાર અને સમયને ઉત્પન્ન કરે છે.

કૃષ્ણમૂર્તિ : એટલે શું ? તેમાં સુરક્ષા છે.

પ. કૃષ્ણા : ખોટી સુરક્ષા.

કૃષ્ણમૂર્તિ : તે વિચારે છે કે તેમાં સુરક્ષા છે.

અસિત ચાંદમલ : સાચું. તમે એક એવા શરીરમાં રહો છો કે જેમાં મગજ છે જે સતત વિચાર અને સમયને ઉત્પન્ન કર્યા કરે છે. તો એ ખતમ કેવી રીતે થઈ શકે, સર ?

કૃષ્ણમૂર્તિ : નહીં, જરા અટકો. હું એક મિનિટમાં તમને દેખાડું છું. તમે બહુ જ ઉતાવળ કરો છો. ધીમે ચાલો, ધીમે ચાલો. આપણે કહ્યું કે સમય અહં છે.

ડેવિડ બોલ્ઝ : શું દરેક પ્રકારનો સમય અહં છે ? મારા કહેવાનો અર્થ એ છે કે શું એ શક્ય છે કે કોઈ અહં રહિત હોય પણ વિચારોનો ઉપયોગ કરતું હોય ?

કૃષ્ણમૂર્તિ : એ જુદી વાત છે.

ડેવિડ બોલ્ઝ : તેમ છતાં પણ તે સમય છે, પરંતુ અહં નથી. તે એવો સમય છે જે અહં નથી.

કૃષ્ણમૂર્તિ : હા.

ડેવિડ બોલ્ઝ : પણ મારા કહેવાનો આશય એવો ખાસ પ્રકારના સમયના સંદર્ભમાં હતો જે અહં રહિત હોય.

પ. કૃષ્ણા : તે તથ્યાત્મક વિચાર હોય છે. આ પ્રકારનો વિચાર અહંનો વિસ્તાર નથી કરતો.

કૃષ્ણમૂર્તિ : હા, હા.

ડેવિડ બોલ્ઝ : હા પણ તે વ્યાવહારિક વિચાર છે. જ્યારે તમે એમ કહો છો કે અહં સમય છે, તો હકીકતમાં અહં સમય છે !

કૃષ્ણમૂર્તિ : હા, અહં સમય છે.

ડેવિડ બોલ્ઝ : હા, પણ એ શક્ય છે કે એવો પણ કોઈ સમય હોય કે જે અહં ન હોય.

કૃષ્ણમૂર્તિ : મને નથી ખબર. આપણે તે મુદ્દા પર આવીશું. (ક્રમશઃ)

(મો. : ૮૭૫૮૭૪૬૨૩૬)

સ્વ. રંજનબેન દેવેન્દ્રકુમાર પરીખની યાદમાં...

સૌજન્ય : દેવેન્દ્ર, તારક, અપેક્ષા, ખૂશી તથા નંદીની પરીખના જય શ્રી કૃષ્ણ

આ ઉદારતાને પહેચાનીએ

પ્રસ્તુતિ

શ્રી સહદેવ ઠક્કર
ભાવનગર લોજ

આપણે સૌ એક એવી સંસ્થા સાથે જોડાયેલા છીએ જે અનેક સંસ્થાઓ કરતા અલાયદી છે. જેના નેતાઓએ બહુ વિચારપૂર્વક ઠરાવ્યું છે કે સંસ્થાનું ચારિત્ર બિલકુલ સ્વતંત્ર અને ઉદાર રાખવું.

કોઈપણ સંસ્થા હોય એટલે તેના ઉદ્દેશ્ય હોય, બંધારણ હોય, નિયમો હોય અને સંચાલનની વ્યવસ્થા માટે કેટલીક પરંપરાઓ હોય.

આપણી સંસ્થાનો એક વિશિષ્ટ નિયમ એ કે સભ્યો માટે કોઈ નિયમનું બંધન જ નહીં ! તમે ગમે તે દેશના રહેવાસી હો, ગમે તે ધર્મનાં પરિવારમાં તમે જન્મ લીધો હોય અને ધર્મ પાળતા હો કે ધર્મ પાળતા જ ન હો, ઈશ્વર કે ભગવાનમાં માનતા હો કે ન માનતા હો, આસ્તિક હો કે નાસ્તિક હો, પણ તે છતાં તમે થિયોસોફિકલ સોસાયટીના સભ્ય હોઈ શકો. કારણ કે તમે સ્વતંત્ર માન્યતાઓ ધરાવતી પુખ્ત અને વિચારશીલ વ્યક્તિ છો અને સંસ્થા તમને તેના બંધનો લાદવામાં માનતી નથી.

સંસ્થાની સ્થાપનાનાં સમયથી અત્યાર સુધી ૧૪૭ વર્ષ દરમિયાન થયેલા કોઈપણ હોદ્દાદારો, સાહિત્ય સર્જકો, વિચારકો કે લેખકોને અનુસરવાનું ફરજિયાત નથી કે તેની સાથે સહમત થવાનું અનિવાર્ય નથી. કર્મના નિયમને અનુસરવું કે નહીં, પુનર્જન્મનાં સિદ્ધાંતને અનુમોદન આપવું કે નહીં, તે તમારી મરજીની બાબત છે. ગીતા, કુરાન કે બાઈબલનો અભ્યાસ કરવો કે ન કરવો, તમારી સ્વતંત્રતા ! જેમ બીજાઓ તેમની માન્યતા તમારી ઉપર ઠોકી બેસાડી ન શકે તેમ તમે પણ તમારી માન્યતા બીજાઓ ઉપર ઠોકી બેસાડવાનો પ્રયત્ન ન કરો

તેવી અપેક્ષા રાખવામાં આવે. તમે પૂજા-પાઠ, હોમ-હવન કે યજ્ઞ કરવો હોય તો કરી શકો કે નમાઝ અદા કરી શકો. તેમાં સંસ્થા ક્યાંય બાધારૂપ ન બને. અને કશું ન કરો તો એ સંસ્થા તમને કરવાનું કહે પણ નહીં.

થિયોસોફી એ કોઈ ધર્મ કે સંપ્રદાય નથી. તે એક સમજણ છે, એક જીવંત દ્રષ્ટિ છે, એક વિચાર છે અને જીવન જીવવાની સર્વોત્તમ કલા છે. થિયોસોફિકલ સોસાયટી એક આધ્યાત્મિક સંસ્થા છે. બોલો, આનાથી વધારે સ્વાતંત્ર્ય ક્યાં મળે ?

થિયોસોફી અને થિયોસોફિકલ સોસાયટી બંને એક જ નથી. થિયોસોફી એ બ્રહ્મજ્ઞાનનો અર્ક છે, જ્યારે સોસાયટી એ બ્રહ્મજ્ઞાનનાં પિપાસુઓને એકત્રિત કરવા માટેની સંસ્થા છે.

સંસ્થાનો દરેક સભ્ય આપોઆપ થિયોસોફિસ્ટ બની જતો નથી. તેવી જ રીતે થિયોસોફિકલ જીવન જીવનધારાઓ દરેક થિયોસોફિકલ સોસાયટીના સભ્યો હોય જ તેવું બનવું શક્ય નથી. ઉદાત જીવન જીવનાર અનેકોને તો થિયોસોફિકલ સોસાયટી નામની સંસ્થા છે તે ખ્યાલ જ ન હોય, તેમ બને.

સુફીઓ અને થિયોસોફિસ્ટોમાં ખૂબ સામ્ય છે. સુફીઓને એકત્રિત કરતી કોઈ સંસ્થા પણ નથી, પણ તેઓ એક જ પંથના મુસાફરો છે. તેઓને તેમની ફિલસુફી છે. તે ઈસ્લામનો એક એવો ફાંટો છે જે ગુપ્તવાદમાં અને રહસ્યવાદમાં ખૂબ ઊંડો ઉતરેલો છે. એવું જ થિયોસોફીનું છે.

(અનુસંધાન પાન-૧૮ ઉપર)

સૌજન્ય : શ્રીમતી સુશિલાબેન હરિવદન છીંકણીવાળા તથા પ્રો. શ્રી હરિવદન છીંકણીવાળા

અખિલ ગુજરાત સ્વયં શ્રમજીવી પરિવાર ઉલ્કર્ષ સંસ્થા

આઈ-૫૦૧, દેવકૃપા કીસ્ટલ, વિંગોલ, અમદાવાદ - ૩૮૨૪૪૫. મો. ૬૩૫૧૫ ૦૧૦૩૫
E-Mail : agsspus@gmail.com

જાહેર નમ્ર અપીલ

તારીખ :-15/04/2023 થી AGSSUS દ્વારા દરરોજ સાંજે જરૂરિયાત મંદોને નિઃશુલ્ક ભોજન પૂરું પાડવામાં આવે છે. હવે અમે સવારે તેમજ સાંજે બે સમય જરૂરિયાત મંદોને નિઃશુલ્ક ભોજન પૂરું પાડવા માંગીએ છીએ. તેમજ નિરાધાર, અપંગ, નિઃસહાય તેમજ એકલ વાયુ જીવન જીવતા વૃદ્ધ જનોને તેઓના રહેઠાણ ના સ્થળે જઈને પણ નિઃશુલ્ક ભોજન સવારે તેમજ સાંજે પૂરું પાડવા માંગીએ છીએ આ સંસ્થાના આધ્યક્ષાપક રાજ્ય સરકાર ના નિવૃત્ત કર્મચારી હોવાથી આપ સૌને વ્યક્તિગત તેમજ સાહમુદ્ધિક જાહેર નમ્ર અપીલ કરીએ છીએકેઆ ભગીરથ કાર્ય માટે આ સંસ્થાને ઓટોમેટિક રોટી મેકર રેડી ઈટ ની જરૂર છે. આ કામે અંદાજિત બે લાખ રૂપિયા થી અઢી લાખ ખર્ચ થાય તેમ છે. જો આ સંસ્થાને વ્યક્તિગત અન્યથા સામુદ્ધિક રીતે ઓટોમેટિક રોટી મેકર રેડી ઈટ ઉપલબ્ધ કરી આપવામાં આવશે તો ઉપલબ્ધ થવેથી હવે પછીના મુખપત્ર દ્વારા જાહેર આભાર માનવામાં આવશે, મદદકરી આભારી અને ઋણી કરશો તેવી પ્રાર્થના કરું છું

V. J. BHATT

આધ્યક્ષ સંસ્થાપક

જરૂરિયાતમંદોને દરરોજ નિઃશુલ્ક ભોજન આપતી આ ભીન રાજકીય સંસ્થા છે.

સંદ્રિકા ગુંજન સ્મૃતિ ફાઉન્ડેશન (પબ્લિક ટ્રસ્ટ)
સૌજન્ય : શ્રી વિજયકુમાર જગદીશચંદ્ર ભટ્ટ, ગાંધીનગર લોજ

અસ્તિત્વનાં પાંત્રીસ વિચારોથી નિર્મિત માનવ શરીર

પ્રસ્તુતિ

ડૉ. શ્રી ઋતુરાજ પંડ્યા
રેવા લોજ, વડોદરા

સ્થુળ શરીરની પાછળ નેત્રો દ્વારા અદ્રશ્ય એક અદભૂત સ્થુળ શરીરની કોપી જેવું જ અદ્રશ્ય પ્રકાશમય શરીર છે જે જીવાત્માનું એક આવરણ છે. જો કદાચ આપણી એક આંગળી કપાઈ જાય તો પણ આપણે અનુભવ કરીએ છીએ કે તે હજુ પણ ત્યાં છે. શરીરના બધા અંગોનું એક અદ્રશ્ય સુક્ષ્મ પ્રતિરૂપ હોય છે. આપણા સ્થુળ હૃદયની પાછળ એક અદ્રશ્ય પ્રકાશરૂપ હૃદય છે, જેના વગર સ્થુળ હૃદય ધબકી શકતું નથી. આપણી પાસે જોવા, સાંભળવાની ઈન્દ્રિયો છે તથા એક મસ્તિષ્ક છે તેવી જ રીતે અદ્રશ્ય પ્રકાશરૂપ આ જોવા-સાંભળવા-સુંઘવાની ઈન્દ્રિયો તથા અદ્રશ્ય પ્રકાશરૂપ મસ્તિષ્ક પણ છે. તેવું જ શરીરના બાકી બધા અંગોનું છે. સુક્ષ્મ શરીર બરાબર દ્રશ્યમાન સ્થુળ શરીર જેવું જ દેખાય છે. પ્રકાશ અને ઊર્જાથી બનેલ આ શરીરને સુક્ષ્મ શરીર કે પ્રકાશમય શરીર કહે છે.

વિદ્યુત તરંગો તાર દ્વારા વહે છે. તારની જરૂરિયાત માત્ર વિદ્યુતપ્રવાહ માટે જ છે. વિદ્યુત તારના માટે બનેલ નથી એવી જ રીતે આ સુક્ષ્મ પ્રકાશમય શરીર આત્માના ઉપયોગ માટે બનેલ છે. જેથી કરીને અદ્રશ્ય આત્માના સુક્ષ્મ શરીરને તેના ભૌતિક શરીરની અપેક્ષા ખૂબ જ વધુ ઈન્દ્રિયબોધ હોય છે. જ્યારે આપણા સુક્ષ્મ શરીરની ચેતના વિકસીત થઈ જાય છે ત્યારે આપણે સાધારણ રીતે ન સાંભળી શકતા અવાજો પણ સાંભળી શકીએ છીએ તથા ભૌતિક આંખો જે નથી જોઈ શકતી તે પણ જોઈ શકીએ છીએ તથા સુંઘી શકીએ છીએ.

ઈશના વિચારથી આપણું ભૌતિક સ્થુળ શરીર ૧૬ મુખ્ય ભૌતિક તત્વોથી બનેલ છે તથા ન દેખાતું અદ્રશ્ય સુક્ષ્મ શરીર ૧૯ સુક્ષ્મ ઊર્જામય તત્વોથી

નિર્મિત છે. જે ઈશ્વરનાં એક વિચારમાત્રથી નિર્માણ પામેલ છે. સમગ્ર સૃષ્ટિ રચના “એકોહમ બહુસ્યામ”ના વિચારમાત્રથી રચાઈ છે.

આમ આપણું શરીર મૂળ રૂપે (૩૫) પાંત્રીસ વિચાર તત્વોથી નિર્મિત છે. જે પ્રકાશ અને ઊર્જાના ૧૯ તત્વો જે સ્થુળની અંદર કાર્યરત છે, જેને ૧૬ (સોળ) ભૌતિક/રાસાયણિક તત્વોથી આ સુક્ષ્મ શરીરને ઢાંકી દેવાયું છે જે તેનું વસ્ત્ર છે. હવે જ્યારે આપણું મૃત્યુ થાય છે ત્યારે દેખાતાં સ્થુળ શરીરના તત્વો જે ૧૬ (સોળ) છે. તે આ ધરતીમાં મળી જાય છે કે જેની સાથે આપણે માયાવી સંબંધો બાંધી મારું/તારું કરતા હતા. જે દ્રશ્ય હતું તે સ્થુળ શરીર હવે અદ્રશ્ય થઈ જાય છે, ત્યારે સુક્ષ્મ શરીર પણ તમારા માટે એટલું જ વાસ્તવિક બની જાય છે જેટલું કે સ્થુળ શરીર હતું. ત્યારે તમે ખૂબ જ આશ્ચર્ય અનુભવો છો. જે ત્રણ પ્રકારના છે કે જે જીવાત્મા મૃત્યુ બાદ તરત જ અનુભવે છે. તેને આશ્ચર્ય થાય છે.

(૧) પોતે શરીર નથી. પણ તેનાથી અલગ છે, તેવું ૧૦૧% અનુભવે છે, જે તેને ખૂબ જ વાસ્તવિક હકીકત લાગે છે.

(૨) પોતાની જાતને હલકી ‘રૂ’ જેવી સંપૂર્ણ ચેતન, ગતિશીલ, ઊર્જામય અનુભવી આશ્ચર્ય સાથે આનંદીત થાય છે.

(૩) પોતાના સ્થુળ મૃત શરીરની આસપાસ કુટુંબીજનો, મિત્રો, સંબંધીઓને શોકગ્રસ્ત, રડતા જોઈ તેને નવાઈ લાગે છે કે “અરે... ! હું તો અહીં જ છું, જીવીત છું છતાં આ બધા કેમ રો-કકળ કરે છે...?”

ૐ નિવા ઇચ્છા અંબુ શ્રીમતિ સુલોચનાબેન ગોવિંદભાઈ અં. મોદીના ૐ શ્રી રાઘવેશ્વર ઝેકેશ સૌજન્ય : જયેશ, રૂપલ, કિશન, શ્રેયા, યશ (U.S.A.), મનીષ, જૈના, સૃષ્ટિ, અનુશ્રી શાહ પરિવાર, અમદાવાદ લોજ

તે જીવાત્મા તત્કાળ સમજી શકતો નથી. જેથી તે પણ દુઃખ અનુભવે છે. આપણને આ સમજાવાના તમામ તેના પ્રયત્નો નિષ્ફળ જાય છે.

આ કારણે જ મૃતાત્મા પાસે રો-કક્કળ કરવી નહિ. કેમ કે આપણા નેગેટીવ વાઈબ્રેશનોનાં કારણે તેની ગતિમાં રૂકાવટ/વિઘ્ન ઊભું થઈ તે દુઃખી થાય છે. તેથી શાસ્ત્રોએ શોક ન કરવા જણાવેલ છે. જે વિજ્ઞાન સંગત છે.

શરીર છૂટ્યા બાદ જીવાત્મા પોતાના ઉર્જામય સુક્ષ્મ શરીર પ્રત્યે વધુ સચેત થઈ જાય છે કે જેટલો સ્થુળ પ્રત્યે ન હતો. ઉર્જામય, પ્રકાશમય શરીરથી તે આનંદીત થાય છે, મુક્ત થાય છે.

જ્યારે આપણે સિનેમા જોઈએ છીએ, ત્યારે આપણે પડદા ઉપર અનેક સ્થુળ રૂપમાં આકૃતિઓ જોઈએ છીએ જે ગતિશીલ હોય છે. પરંતુ જો તમે ઉપર જુઓ તો શું દેખાય છે? માત્ર પ્રકાશનો એક સેરડો. જે આકૃતિઓ/વસ્તુઓને સ્થુળ રૂપમાં દ્રશ્યમાન રૂપમાં રજૂ કરે છે. પડદા ઉપર. બરાબર એવી જ રીતે આપણા અદ્રશ્ય મસ્તિષ્કમાંથી ઊર્જાની પાંચ તરંગો. પૃથ્વી, જલ, અગ્નિ, વાયુ અને આકાશ ના સર્જનાત્મક તરંગો, સ્પંદનોનાં રૂપમાં પ્રવાહીત થાય છે, જે આ ભૌતિક સ્થુળ સૃષ્ટિના પટ ઉપર આ સ્થુળ શરીરને મૂર્ત સ્વરૂપ આપવા ઘનીભૂત થાય છે. આમ સમગ્ર સૃષ્ટિ તથા સ્થુળ જગત એ પંચમહાભૂતનો જ ખેલ છે જે જેટલું જલ્દી સમજાઈ જાય તે એટલો ભાગ્યશાળી છે.

થિયેટરમાં ચાલતું પિક્ચર કેટલું વાસ્તવીક, જીવંત લાગે છે. ઘણીવાર તો માનવીય સંવેદનાઓ પણ એટલી જ હદે તેમાં જોડાઈ જાય છે ત્યારે આશ્ચર્ય થાય છે. આપણે થિયેટરમાં માથાની ઉપરથી આવતા પ્રકાશના સેરડાને જોતા નથી તે પ્રત્યે સચેત નથી રહેતા કે દેખાતી આકૃતિઓ દ્રશ્યો પ્રક્ષેપિત થઈ રહ્યા છે... !” દ્રશ્યમાન

પાત્રો, દ્રશ્યો એ અદ્રશ્યમાંથી નીકળી રહેલ છે... !” એજ રીતે જો અદ્રશ્ય માનવ (સુક્ષ્મ શરીર)ના હોત તો દ્રશ્યમાન સ્થુળ માનવ સૃષ્ટિ પણ ન હોત. જ્યારે સુક્ષ્મ શરીર (અદ્રશ્ય માનવ) ભૌતિક સ્થુળ શરીરને છોડી દે છે ત્યારે તે શરીર વિઘટીત થઈ નાશ પામે છે.

જેઓ આ અદ્રશ્ય અને દ્રશ્યમાન (સ્થુળ અને સુક્ષ્મ) શરીરની વચ્ચેનો સુક્ષ્મ સંબંધ સમજી શકે છે, અનુભવી શકે છે તે પોતાની ઈચ્છા પ્રમાણે ગમે ત્યારે સ્થુળ શરીરને પ્રગટ પણ કરી શકે છે અને વિલિન પણ કરી શકે છે.

આપણા મહાન ગુરૂજનો, સિદ્ધો કે જેઓ આત્મસાક્ષાત્કારની સ્થિતિથી પણ ઉપર જતા રહી બ્રહ્મ સાથે એકરૂપ થઈ ગયેલ છે તેઓ સ્થુળ તથા અધ્યાત્મ સુક્ષ્મ જગતના અણુઓનો કોઈપણ સ્વરૂપમાં રચના કરવા પોતાની ઈચ્છાશક્તિ પ્રમાણે વ્યવસ્થિત કરવામાં સમર્થ હોય છે. જે આપણે થિયોસોફીના તથા અન્ય સાહિત્યોમાં વાંચેલ જ હશે.

આમ આપણે વાસ્તવમાં સત્ય કહીએ તો એક સ્વપ્ન જ જોઈ રહ્યા છીએ. રાત્રે દેખાતું સ્વપ્ન કેટલું વાસ્તવીક લાગે છે?” જે બધાને અનુભવ હશે જ. તેમ આ દિવસે દેખાતું એક સ્વપ્ન જ છે જે ખબર પડતાં જન્મો વિતિ જાય છે, એવી પ્રભુની માયા છે.

વાસ્તવમાં આપણે કોઈ હાડમાંસનું શરીર નથી. ભલે તે આપણે ધારણ કરેલ છે તે અલગ બાબત છે પણ આપણી હસ્તિ પ્રકાશમય, ચેતનામય જ છે. પરંતુ દ્રશ્યમાન ભૌતિક શરીર તથા આજુબાજુની સૃષ્ટિ સ્થુળજગત આપણને ચલચિત્રની જેમ ભ્રમિત જ કરે છે અને તેને આપણે સાચુ, વાસ્તવિક માની લઈ જીવનનાં મૂળભૂત ઉદ્દેશથી ભટકી જઈએ છીએ. વાસ્તવમાં આપણે માર્ગ ભટકી ગયેલ દેવાત્મા જ છીએ.

(મો. : ૯૮૯૮૫૧૨૧૪૬)

સૌજન્ય :

સ્વ. નિર્મળાબેન જી. સોનેજીના સ્મરણાર્થે !

સ્વ. શ્રી ઘનશ્યામભાઈ જે. સોનેજીના સ્મરણાર્થે, અમદાવાદ લોજ

સફર ૧૪૧ વર્ષની

(તા. ૧૦.૫.૧૮૮૨ થી તા. ૧૦.૫.૨૦૨૩)

પ્રસ્તુતિ

શ્રી મનજીભાઈ પ્રા. પટેલ
પ્રમુખ, ભાવનગર લોજ

ભાવનગર લોજ ધી થિયોસોફિકલ સોસાયટી, ભાવનગર

-: ભાવનગર લોજની સ્થાપના :-

કલ્પના કરી જુઓ, અનેક ક્ષેત્રે ઉપક્ષિત ભાવનગર શહેર ૧૪૦ વર્ષ પહેલાં કેવું હશે, કેટલી ઓછી વસ્તી, શિક્ષણ - કેળવણીની સગવડ કેટલી મર્યાદિત ! દેશ-દુનિયામાં માહિતી માટેના સાધનો સાથે થોડા વિદેશ અભ્યાસ માટે રાજકુમારો કે રાજના મદદથી જઈ શકનારા સાવ થોડા લોકો.

તે સમયે ન્યૂયોર્કમાં ૧૮મી સદીની આખરી પચ્ચીસીમાં એક આધ્યાત્મિક સંસ્થાનો જન્મ થયો. તા. ૧૭.૧૧.૧૮૭૫ ના દિવસે. તેને વિષે ભારતમાં લોકો પરિચિત થાય તે પહેલાં, ભાવનગર જેવા નાના શહેરમાં ન્યૂયોર્કમાં સ્થપાયેલી તે સંસ્થા “ધી થિયોસોફિકલ સોસાયટી”ના સાત જ વર્ષ બાદ તેની શાખા ભાવનગર લોજ ધી થિયોસોફિકલ સોસાયટીની તા. ૧૦મી મે, ૧૮૮૨ ના દિવસે સ્થાપના થઈ !

-: લોજનું નામ :-

ભાવનગર લોજ ધી થિયોસોફિકલ સોસાયટી નામે આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થાની શાખા જેવી ભાવનગરમાં આટલી વહેલી સ્થપાઈ તે ભાવનગરનાં નામદાર મહારાજા સાહેબ તથા વિદ્વાન દિવાન સાહેબને આભારી હોય તે સ્વભાવિક છે. આવું કામ બીજાથી તે વખતે થઈ શકે તેમ નહોતું.

-: પ્રથમ પ્રમુખશ્રી :-

સૌરાષ્ટ્રમાં જૂનામાં જૂના શામળદાસ કોલેજના પ્રિન્સિપાલ પ્રો. જમશેદજી ઉનવાળા હતા. લોજના તેઓ સ્થાપક અગ્રણી હતા. લોજની સ્થાપનામાં તેમનો

જ પ્રયાસ. ત્યારે લોજનું નામ “સૌરાષ્ટ્ર લોજ” રખાયું હતું. તે વખતે લોજના પ્રથમ પ્રમુખ વઢવાણ ઠાકોર સાહેબ દાજીરાજજી હતા. પછી કેટલાક સમયે લોજનું નામ “ભાવનગર લોજ” થયું અને તેના પ્રથમ પ્રમુખ તરીકે વરલ (સિહોર) દરબાર હરિસિંહજી રાઓલ આવ્યા. તેઓ ભાવનગરના રાજવી પરિવારના ભાયાતમાંથી હતા.

-: ઉત્તરોત્તર પ્રમુખશ્રીઓ :-

ત્યાર પછીના પ્રમુખો તરીકે ઉત્તરોત્તર શ્રી પ્રિ. જમશેદજી ઉનવાલા, માંગરોળ દિવાનશ્રી દુલેરાય ઓઝા, શ્રી બળવંતરાય ઓઝા, શ્રી પ્રાણજીવનદાસ ઓધવજી ઠક્કર, શ્રી હરજીવન કાળીદાસ મહેતા, પ્રો. રવિશંકર જોષી, શ્રી કમળાબેન ઠક્કર, શ્રી નર્મદભાઈ ત્રિવેદી, શ્રી સુદર્શનસિંહ મજીઠિયા, શ્રી ભૂપેન્દ્ર ઠક્કર, શ્રી હરદેવસિંહ ગોહિલ, શ્રી યોગેન્દ્રભાઈ મહેતા, શ્રી હરકીશનભાઈ શાહ વગેરે વિદ્વાનો અને પ્રતિષ્ઠિતોએ ઉત્તરોત્તર પ્રમુખ તરીકેના હોદ્દા પર આવીને પ્રતિષ્ઠાભરી અને ઉચ્ચત્તર સેવા કામગીરી કરી હતી, જેણે ભાવનગર લોજને ખૂબ જ પ્રતિષ્ઠા અપાવી.

-: લોજના “કાયમી ઉપકારી” સભ્યશ્રીઓ :-

સદ્ગત શ્રી પ્રભાશંકર પટ્ટણી, શ્રી ત્રિભોવન કાળીદાસ ત્રિવેદી, શ્રી ગુલાબરાય ગોવિંદરામ દેસાઈ, શ્રી હરિભાઈ વ્રજલાલભાઈ ઓઝા, શ્રી ભૂપતરાય વિઠ્ઠલરાય મહેતા, શ્રી ગિરજાપ્રસાદ હરિપ્રસાદ દેસાઈ, શ્રી પરમાણંદદાસ વિઠ્ઠલદાસ ઠક્કર, શ્રી હોમીભાઈ કોચબિલ્ડર, શ્રી વિઠ્ઠલદાસ અમૃતલાલ દાણી, શ્રી

સ્વ. હર્ષવીણાબેન હસમુખભાઈ પંડ્યાના સ્મરણાર્થે

સૌજન્ય : શ્રી હસમુખભાઈ જે. પંડ્યા, અમદાવાદ લોજ

લક્ષ્મીબેન, શ્રી મોઘીબેન ઠક્કર, શ્રી ભાનુભાઈ દાણી, શ્રી કિશોરભાઈ પ્રા. ઠક્કર, શ્રી વેણીભાઈ ભટ્ટ, શ્રી હરીભાઈ ઠક્કર, શ્રી અનંતરાય ઠક્કર, શ્રી કપિલભાઈ ઠક્કર, શ્રી ચંપકભાઈ કેશાણી, શ્રી હરજીવન કાળીદાસ મહેતા વગેરે વડિલો પરલોકવાસ પર્યત આ લોકના “ઉપકારી” એવા સભ્યો હતા. લોજના વિકાસમાં તેમનો ફાળો મોટો હતો.

-: લોજની મકાનની સગવડતા :-

ભાવનગર લોજને મકાન મહારાજા ભાવસિંહજીએ ૧૯૦૬ માં કામાનાળા વિસ્તારમાં ભેટ આપવાની કૃપા કરી હતી. લોજની પ્રવૃત્તિ સારી ચાલતી હતી. વધારે સારા સ્થળે મોટું મકાન બાંધવાની જરૂર હતી તેથી સને ૧૯૪૨ માં રૂા. ૪૫૦૫૧/- માં તે મકાન વેચવામાં આવ્યું. કૃષ્ણનગરમાં એક મકાન ભાડે લઈ પ્રવૃત્તિ ત્યાં શરૂ કરી. મહારાજા શ્રી કૃષ્ણકુમારસિંહજીએ સને ૧૯૪૬માં કૃષ્ણકુમારસિંહજી રોડ ઉપર આવેલ પ્લોટ નં. ૧૫૨૩ રૂપાણી સર્કલ પાસે લોજને મકાન બાંધવા ભેટ તરીકે આપવામાં આવ્યો. હાલમાં જ્યાં મકાનો છે તે.

-: નવું મકાન, હોલ, ફેડરેશનનાં મકાનો :-

આંતરરાષ્ટ્રીય થિયો. સોસાયટીના ચોથા પ્રમુખશ્રી સી. જીનરાજદાસના શુભ હસ્તે મકાનનો પાયો નાખવામાં આવ્યો. મેમ્બરશ્રી હોમીભાઈ કોચબિલ્ડરે તન, મન અને “ધન”થી લોજની અનન્ય સેવા કરીને હોમીભાઈ હોલમાં ઓડીટોરીયમ, મકાનો વગેરે બાંધી આપ્યા અને દેખરેખ રાખી જેનો ઉપયોગ અત્યારે થાય છે.

હોમીભાઈ કોચબિલ્ડરે પોતાના મકાનો - મિલકતો વસિયતનામાંથી કમળાબેન ઠક્કર હસ્તક ગુજરાત થિયોસોફિકલ ફેડરેશનને દાનમાં - ભેટ આપેલ છે. તે ફેડરેશન હરજીવન હેડક્વાર્ટર તરીકે ઓળખાય છે, જ્યાં ફેડરેશન ઓફિસ છે.

લોજનો સભાખંડ બાંધવા શ્રીમતિ સકીનાબેન હસનઅલીએ ૧૯૪૮માં રૂા. ૧૦,૦૦૦/- નું દાન આપેલ અને આ હોલ બહેનો માટે જ વાપરવો તેવો

ઠરાવ લોજની કાર્યવાહી સમિતિએ તા. ૧.૮.૧૯૪૭ના સર્વાનુમતે કરેલો. હોલની માલિકી ભાવનગર લોજની રહેશે અને બહેનો જ્યારે ન વાપરતા હોય ત્યારે તે હોલ ભાવનગર લોજ વાપરી શકશે એવું પણ ઠરાવમાં લખેલ.

-: ભાવનગર લોજની પ્રવૃત્તિઓ :-

ભાવનગર લોજની પ્રવૃત્તિઓમાં દર મંગળવારે બ્રહ્મવિદ્યાનાં પુસ્તકનો અભ્યાસ અને તેના ઉપર ચર્ચા. દર શનિવારે માનવીય કર્તવ્ય, ધર્મકીય, અધ્યાત્મિક, વૈજ્ઞાનિક, સામાજિક, શિક્ષણ વિષયક અને માનવ-સમાજ જીવનનાં બીજા ક્ષેત્રોને સ્પર્શતાં પ્રવચનો રખાય છે.

-: ભાવનગર લોજના પર્વના દિવસો :-

લોજના પર્વના દિવસોમાં ડૉ. એની બેસન્ટ જન્મદિન તા. ૧લી ઓક્ટોબર, સોસાયટીનો સ્થાપના દિન તા. ૧૭ નવેમ્બર, અડચાર દિન તા. ૧૭ ફેબ્રુઆરી, વ્હાઈટ લોટસ ડે તા. ૮ મેના રોજ, ભાવનગર લોજનો સ્થાપના દિન તા. ૧૦ મે ના રોજ, વૈશાખ તથા અષાઢી પૂર્ણિમા દિને ઉજવાય છે. ઉજવણીમાં સારા વિષય, જીવનકાર્ય વગેરે પર પ્રવચનો, ચર્ચા-વાર્તાલાપો રાખવામાં આવે છે.

-: ભજન સંધ્યા કાર્યક્રમ :-

પૂજ્ય સ્વ. કમળાબા ઠક્કરનાં સંચાલન હેઠળ ભજન-સંધ્યાના કાર્યક્રમો રાખવામાં આવતા હતા, જે પાછળથી લોજના સભ્યોશ્રી સિદ્ધાર્થભાઈ ઠક્કર, શ્રી રાજેશભાઈ વૈષ્ણવ તથા શ્રી દિપક મહેતાના પ્રયાસથી “સુરીલી સાંજ” રૂપે હોમીભાઈ હોલમાં દર માસના છેલ્લા રવિવારે થતાં. જે દ્વારા યુવાન કલાકારોને આગળ આવવા ખૂબ સારી તકો મળેલી.

-: ભાવનગર લોજ — મિનિ અડચાર :-

ભાવનગર લોજને મિનિ અડચાર તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. ગુજરાત થિયોસોફિકલ ફેડરેશનની બધી પ્રવૃત્તિઓમાં ભાવનગર લોજનો વિશિષ્ટ ફાળો હંમેશા રહ્યો છે.

હોમીભાઈ કોચબિલ્ડર અચારથી “નાગલિંગમ” નામના ઝાડનો (જેનું ફૂલ શિવલિંગ અને તેના ઉપર શેષનાગની ફેણ હોય જે શિવલિંગનું રક્ષણ કરે) રોપો લાવ્યા હતા જે નામ મહારાજ શ્રી કૃષ્ણકુમારસિંહજીના મહારાણી સાહેબાના વરદ્ હસ્તે હોલ - લોજ કમ્પાઉન્ડમાં નાના ફાટકની કેડી પાસે રોપવામાં આવ્યા હતા.

-: ભાવનગર લોજનું ગૌરવ - આપણી પ્રતિષ્ઠા :-

અત્યારે ઈન્ડિયન સેક્શનનાં પ્રેસિડન્ટ તરીકે તેમની આ ત્રીજી ટર્મમાં મૂળ ભાવનગર લોજના વિદ્વાન અને મેનેજમેન્ટ નિષ્ણાત માનવતાવાન શ્રી આદરણીય શ્રીમાન

પ્રદીપસિંહજી ગોહિલ સાહેબ વિરાજમાન છે અને તેમના સેવા કામમાં વારાણસી ઈન્ડિયન સેક્શનનાં હેડક્વાર્ટરને પ્રવૃત્તિથી ધમધમતું કર્યું. તેની સંપત્તિ-મિલકતોને-કેમ્પસને સુવ્યવસ્થિત કરી, વિકસાવી, પ્રાણવાન અને વેલ્યુએબલ, પ્રેસીયસ નવી જેવી બનાવીને તેમણે ઈન્ડિયન સેક્શન અને આંતરરાષ્ટ્રીય થિયોસોફિકલ સોસાયટીની અમૂલ્ય અને વિશ્વ યાદગાર સેવા કરી છે. તે માટે આપણી ભાવનગર લોજના ગૌરવ આનંદ સભર ખૂબ ખૂબ ધન્યવાદ અને શુભેચ્છા. તેઓનું આખુ કુટુંબ બે પેઢીથી લોજની સેવામાં સક્રિય છે તે સ્મરણ સાથે — અસ્તુ !

(આ ઉદારતાને..... પાના-૧૨ ઉપરથી ચાલુ)

મે એવા માણસોને નજીકથી જોયા છે જે કદાચ મોચી કામ કરનાર જ કે ભુટ-ચંપલ સમા કરનાર જ હોય કે સાયકલ રીપેર કરવાના સાધનો લઈને બેસનાર એક પંચર સરખું કરીને તમને મદદ કરનારો હોય. પણ તેનું જીવન એકદમ પ્રમાણિક હોય, તેનું વર્તન ખૂબ જ માયાળુ હોય, તેની વાણી સંયમશીલ હોય, તેનામાં દરેકને મદદ કરવાની ભાવના હોય અને તેનો વ્યવહાર એકદમ સરળ અને સ્વાર્થરહિત હોય. તેને થિયોસોફી વિશે કોઈ શાબ્દિક જ્ઞાન ભલે ન હોય, પણ તે હકીકતમાં થિયોસોફિસ્ટ જ છે અને એક સૂફી છે. વિકાસ ક્રમના પગથિયાં ઉપર તે સ્વ-પ્રયત્ને અને સમજણથી આગળ વધેલો હોય છે.

આપણે સદભાગી એટલે હોઈ શકીએ કે આપણને વિકાસક્રમમાં આગળ વધવા માટે માર્ગદર્શન કરવા માટે આ અદ્ભૂત અને અદ્વિતીય સંસ્થાનો ટેકો મળ્યો છે. ચાલવાનું તો આપણે જાતે જ છે !

• • •

(મો. : ૯૭૧૪૦૦૨૬૯૯)

શ્રદ્ધાંજલિ

અમદાવાદ લોજના સભ્યશ્રી સુરેશકુમાર વિષ્ણુપ્રસાદ પંડ્યાનું તા. ૨૩.૦૭.૨૦૨૩ ને રવિવારે અવસાન થયું છે. તેમનો ડિપ્લોમા નંબર ૧૦૫૭૬૧ છે. સદ્ગત સુરેશભાઈ તથા તેમના પત્ની સુશ્રી સાધનાબેન કપલ મેમ્બર છે. સુશ્રી સાધનાબેન અમદાવાદ લોજના સિનિયર સભ્ય શ્રી હસમુખલાલ પંડ્યાની દીકરી છે. પોતાના જમાઈનું અવસાન જેફ વયે પહોંચેલાં હસમુખલાલ માટે અત્યંત કાળમો આઘાત છે. ગાંધીનગર સ્થિત સાધનાબેન, તેમના અન્ય કુટુંબીજનો અને સંબંધીઓ માટે પણ આ વસમી વિદાય છે. સદ્ગત સુરેશભાઈનો મિલનસાર તેમજ માયાળુ સ્વભાવ હંમેશા યાદ રહેશે. કુટુંબમાં પડેલી ખોટ ઈશ્વર ઈચ્છાને આધિન માનીને સદ્ગતને પરમકૃપાળુ પરમાત્મા ચિર શાંતિ અર્પે તથા કુટુંબીજનોને આ દુઃખની ઘડીમાં સાંત્વના પ્રાપ્ત થાય એવી પ્રાર્થના લોજના સૌ સભ્યો તથા ફેડરેશન વતી સૌ પ્રાર્થે છે તથા શ્રદ્ધાસુમન અર્પણ કરે છે.

સૌજન્ય : સ્વ. શ્રી જયેશભાઈ જશવંતરાય દેસાઈના સ્મરણાર્થે

સૌજન્ય : ડૉ. અનસુયા જે. દેસાઈ, અમદાવાદ લોજ

શાખા સમાચાર

- **અમદાવાદ લોજ, અમદાવાદ :-** (મીટીંગ દર બુધવારે સાંજે ૬ થી ૭ દરમિયાન) : જુલાઈ દરમિયાન પાંચીએ 'શ્રી ગુરુ ચરણે' વિષે સુશ્રી વર્ષાબેન પટેલ, ૧૨મીએ 'બ્રહ્મવિદ્યાનું દિવ્યદર્શન' વિષે સુશ્રી અનસુયાબેન દેસાઈ, ૧૮મીએ 'સંત કબીર અને જે. કૃષ્ણમૂર્તિ' વિષે શ્રી હર્ષવદન શેઠ તથા ૨૬મીએ 'સી. જીનરાજદાસના પુસ્તક' વિષે શ્રી રમેશચંદ્ર ડોલીઆએ પ્રવચનો કર્યા.
- **રોહિત લોજ, અમદાવાદ :-** (મીટીંગ દર શનિવારે સાંજે ૬ થી ૭ દરમિયાન) : જુલાઈ દરમિયાન ૮મીએ શ્રી ગુરુ ચરણે (જે. કૃ.) વિષે ડો. અનુસાયબેન દેસાઈ, ૧૫મીએ 'આંતરદૃષ્ટિ - જે. કૃષ્ણમૂર્તિ' વિષે શ્રી રમેશચંદ્ર ડોલિયા તથા ૨૨મીએ 'એનર્જી હીલીંગ અને થિયોસોફી' વિષે શ્રી પ્રણવ સોલાએ પ્રવચનો કર્યા.
- **સનાતન લોજ, સુરત :-** (મીટીંગ દર બુધવારે સાંજે ૫ થી ૬ દરમિયાન) : જુલાઈ દરમિયાન પાંચમીએ 'ગીતા શું છે?' તે વિષે શ્રી કાંતિભાઈ પટેલ, ૧૨મીએ 'ગીતા અધ્યાય-૧૧ (શ્લોક-૫૫)' વિષે શ્રી નરસિંહભાઈ ઠાકરિયા તથા ૧૮મીએ 'થિયોસોફીનું તત્ત્વજ્ઞાન' વિષે ડો. પ્રશાંત શાહે પ્રવચનો કર્યા. તા. ૨૬મીએ ભારત સમાજ પૂજાવિધાન સુશ્રી પ્રતિભાબેન પારેખે અધ્યુચ્ચ સ્થાનેથી કરાવી. પૂજાવિધાન બાદ પ્રમુખશ્રી ઉદયકુમાર પાઠાવાલા તરફથી અલ્પાહારનું આયોજન થયેલું. જુલાઈની પાંચમીની મીટીંગ બાદ નેશનલ લેક્ચરર શ્રી નરસિંહભાઈ ઠાકરિયા તરફથી ગુરુ પૂર્ણિમા નિમિત્તે અડાજણ ખાતે સુંદર પ્રીતિભોજનનું આયોજન કરવામાં આવેલું. તા. ૮-૯ જુલાઈના રોજ અડ્યાર ખાતે મળેલી TOS ની નેશનલ કોન્ફરન્સમાં ગુજરાત TOS રિજિયનનાં પ્રમુખશ્રી હિતેશ પટેલે હાજરી આપી સક્રિય ભાગ લીધો હતો. ગુજરાતી રિજિયનની સેવા પ્રવૃત્તિનો વિગતવાર અહેવાલ પ્રસ્તુત કર્યો હતો.
- **રેવા લોજ, વડોદરા :-** (મીટીંગ દર રવિવારે સવારે ૮.૩૦ થી ૧૦.૩૦) : જુલાઈની બીજીએ 'ગુરુ પૂર્ણિમા' વિષે ડો. ઋતુરાજ પંડ્યા, ૮મીએ 'સંગીતમાં ભક્તિરસ' વિષે શ્રી મનુભાઈ પટેલ અને ૧૬મીએ 'શ્રી ગુરુ ચરણે' (અભ્યાસ વર્ગ) વિષે ડો. ઋતુરાજ પંડ્યાએ પ્રવચનો કર્યા. ૨૩મીએ શ્રી

મનુભાઈ પટેલે 'સર્વ રસોની લ્હાણી' સંગીત દ્વારા કરાવી.

- **ગુરુદેવ ગોષ્ઠી :** (ગુરુ મીટીંગ દર બુધવારે સાંજે ૬ થી ૭) : મુંબઈ ફેડરેશન દ્વારા ડો. અજય હોરાના અધ્યક્ષ સ્થાને દર બુધવારે સાંજે ૬ થી ૭ દરમિયાન "શ્રી ગુરુ ચરણે" અનુવાદક શ્રી હરિભાઈ છાયાનું વાંચન શ્રી ભાવેશ પંડ્યા દ્વારા કરવામાં આવે છે અને ડો. અજયભાઈ તથા હાજર સભ્યો વિષય અનુરૂપ પોતાના આગવા અભ્યાસપૂર્ણ વિચારો રજૂ કરે છે.
- **ભાવનગર લોજ, ભાવનગર (લોજ મીટીંગ સાંજે ૬ વાગે) :** તા. ૧૦મી મેના રોજ ભાવનગર લોજના સ્થાપના દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવી. ઈન્ડિયન સેક્શનનાં પ્રમુખશ્રી પ્રદીપસિંહ ગોહિલે ખાસ ઉપસ્થિત રહીને મનનીય પ્રવચન કર્યું. ત્રીજી જૂને પ્રો. હરેશ અરુણભાઈ જોષીએ 'અપરા વિદ્યા અને પરા વિદ્યા' વિષે રસપ્રદ પ્રવચન કર્યું. ૧લી જુલાઈના રોજ પ્રો. ડો. પૂર્ણિમાબેન મહેતાએ 'આપણી ભક્તિ પરંપરા' વિષે પ્રવચન કર્યું. પ્રો. હરેશભાઈ જોષીએ અમરેલી મુકામે 'આર્મી એટેચમેન્ટ કેમ્પમાં ૪૫૦ થી વધારે ગર્લ્સ કેડેટ્સને વિશેષ ટ્રેઈનિંગ તથા માર્ગદર્શન આપતી વખતે 'હાઉ ટુ બિહેવ ઈન સોસાયટી' તથા 'પર્સનાલીટી ડેવલપ્ બાય ફિલોસોફી' વિષે અત્યંત પ્રેરણાદાયી અને સરળશૈલીમાં રજૂઆત કરી. સાથે સાથે ઘણા બધાં થિયોસોફિકલ સોસાયટીના ઉદાહરણો પણ રજૂ કર્યા. પ્રો. હરેશભાઈ પોતે ફ્લાઈંગ ઓફિસર રહી ચૂક્યા છે. આ કાર્યક્રમ જુલાઈની ૮મી તારીખે યોજાયેલો.

ગર્લ્સ કેડેટને વિશેષ માર્ગદર્શન આપતાં પ્રો. હરેશ જોષી

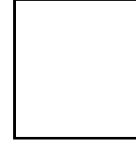
RNI Code No. GUJ / GUJ / 2015 / 71878, dated 24-05-2017
Registered under Postal Registration No. AHD-C/80/2021/2023 valid upto
31st December-2023 issued by the SSPO' SAhmedabad City Division, permitted
to post at Ahmedabad PSO on 12th of every month.

Printed Matter Periodicals

THEOSOPHIC JYOTI

August-2023

To :

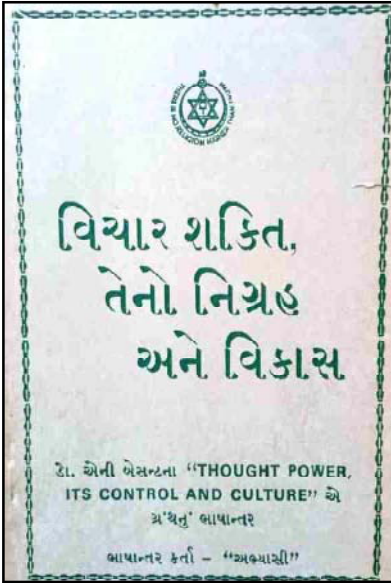

If Undelivered Return to : HARSHAVADAN MOHANLAL SHETH

A-201, Milestone Residency, Near Bright Day School, Vasna-Bhayli Road, Bhayli, Vadodara-391410

આપણો પુસ્તક પ્રેમ...

(પ્રસ્તુતિ : શ્રી પ્રવિણ માંડલિયા)

વિચાર શક્તિ, તેનો નિગ્રહ અને વિકાસ

ડૉ. એની બેસન્ટના 'Thought Power, Its Control And Culture' એ ગ્રંથનું ભાષાંતર એક "અભ્યાસી" દ્વારા કરવામાં આવ્યું છે.

તેની પ્રથમ આવૃત્તિ ૧૯૧૦માં બહાર પાડી હતી. ત્યારબાદ ગુજરાત થિયોસોફિકલ ફેડરેશન, ભાવનગર દ્વારા તત્કાલિન પ્રમુખ સ્વ. હરકિસનભાઈ શાહ દ્વારા તા. ૨૮.૦૫.૧૯૯૧ માં બીજી આવૃત્તિ ૧૦૦૦ નકલ સાથે 'અમૂલ્ય' કિંમતે પ્રકાશિત થયેલી.

આ પુસ્તકમાં ૧૦ પ્રકરણો અત્યંત રોચક, માર્મિક અને અર્થપૂર્ણ ભાષાંતર સાથે વાચકને દિવ્ય અનુભૂતિ કરાવે છે. ડૉ. એની બેસન્ટના મૂળ અંગ્રેજી પુસ્તકનું ભાષાંતર 'અભ્યાસી' તખલ્લુસથી જેને પણ કર્યું છે તેમને આજે પણ યાદ કરીને આપણે ગુણાનુરાગી બનવાની તક ઝડપી લઈએ. નિ:શુલ્ક પ્રાપ્ત થતું આ પુસ્તક જો આપણી લોજમાં ના હોય તો અચુક મંગાવી લેશો અને તેનો સુજ્ઞ સભ્યો અભ્યાસ કરીને અન્યને પણ તેનો લાભ મળે તેવું આયોજન કરશો.

પ્રકાશક : શ્રી હર્ષવદન એમ. શેઠ

માલિક : ગુજરાત થિયોસોફિકલ ફેડરેશન, ભાવનગર-૩૬૪૦૦૧

મુદ્રક : નૈષધ પ્રિન્ટર્સ-વિક્રમભાઈ પટેલ નારણપુરા ગામ, અમદાવાદ-૩૮૦૦૧૩ ફોન : ૨૭૪૮૧૬૨૭, ૯૮૯૮૫૨૨૦૧૦

Printed and Published by HARSHAVADAN MOHANLAL SHETH on behalf of GUJARAT THEOSOPHICAL FEDERATION and Printed at Naishadh Printers, Nr. Municipal School, Naranpura Gam, Ahmedabad-380013 and published from GUJARAT THEOSOPHICAL FEDERATION, 9 Apurva Bungalows, B/h. Sharda School, Bhuyangdev, Sola Road, Memnagar, Ahmedabad-380052.

Editor - HARSHAVADAN MOHANLAL SHETH